

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму
«Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю ІІО Соціальна робота та консультування
галузі знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Бердянського державного педагогічного університету

Тривалі соціальні та психологічні наслідки війни зумовлюють потребу в підготовці фахівців, здатних надавати професійну підтримку особам, сім'ям, соціальним групам і громадам, які зазнали впливу воєнних дій. Особливої уваги потребують військовослужбовці та ветерани війни, внутрішньо переміщені особи, члени сімей загиблих і зниклих безвісти, особи з досвідом полону, волонтери, а також інші категорії населення, які пережили травматичні події, втрату звичних соціальних зв'язків або опинилися у складних життєвих обставинах. За таких умов актуалізується необхідність поєднання соціальної підтримки, психосоціального супроводу, кризового консультування, відновлення ресурсів і сприяння соціальній реінтеграції.

Освітньо-професійна програма «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» відповідає зазначеним суспільним потребам і має чітко виражений профіль. Її метою є підготовка компетентних фахівців із соціальної роботи, здатних розв'язувати складні задачі та проблеми у соціальній сфері, проводити дослідження, здійснювати інноваційну діяльність, організовувати психосоціальну підтримку, сприяти соціальній стійкості й реінтеграції осіб, сімей, соціальних груп і громад в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Програма ґрунтується на міждисциплінарному підході та поєднує теоретичні положення і практичні здобутки соціальної роботи, психології, управління соціальними послугами, соціального проєктування та розвитку громад. Таке поєднання є обґрунтованим з огляду на комплексний характер проблем, з якими працюватимуть майбутні фахівці, та необхідність їхньої взаємодії з представниками психологічних, медичних, освітніх, правничих та інших професійних груп.

Структура освітньо-професійної програми є логічною та цілісною. Її загальний обсяг становить 90 кредитів ЄКТС, із яких 60 кредитів відведено обов'язковим освітнім компонентам, а 30 кредитів – дисциплінам вільного вибору здобувачів вищої освіти. Такий розподіл забезпечує досягнення визначених програмою результатів навчання та водночас створює можливості для формування індивідуальної освітньої траєкторії. Зміст освітніх компонентів відповідає заявленим цілям і фокусу програми. Зокрема, компоненти «Технології соціальної реінтеграції та розвитку громад», «Травмоінформований підхід та психосоціальний супровід у соціальній роботі», «Кризове консультування в соціальній роботі», «Кейс-

менеджмент у роботі з військовими та ветеранами війни», «Супровід і підтримка сім'ї в умовах поствоєнного відновлення» забезпечують опанування підходів і технологій, необхідних для оцінювання потреб, організації соціального супроводу, кризового втручання та підтримки різних категорій населення.

Важливе значення мають освітні компоненти «Розвиток потенціалу особистості та групи» і «Соціальна стійкість та посттравматичне зростання в умовах поствоєнного відновлення». Їх включення сприяє формуванню ресурсно орієнтованого бачення професійної допомоги, за якого увага зосереджується не лише на наслідках травматизації, а й на відновленні ресурсів, розвитку адаптаційного потенціалу, підтримці соціальної стійкості та створенні умов для посттравматичного зростання.

Позитивним є те, що травмоінформований підхід представлено в програмі не лише як окрему тематичну складову, а і як основу безпечної, етично виваженої та чутливої до досвіду людини професійної взаємодії. Відповідний зміст конкретизовано в додатковій фаховій компетентності ФК-17 і програмному результаті навчання ПРН-21. Соціальну реінтеграцію, психосоціальне відновлення, підтримку адаптації та посилення соціальної стійкості відображено у ФК-18 і ПРН-22. Це забезпечує відповідність між заявленим профілем програми, її компетентнісною моделлю та очікуваними результатами навчання.

Освітньо-професійна програма відповідає вимогам Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 231 «Соціальна робота» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. Інтегральна, загальні та фахові компетентності, а також програмні результати навчання відтворюють нормативний зміст підготовки магістрів із соціальної роботи. Додаткові компетентності та результати навчання належно розкривають особливості програми, не підміняючи нормативного змісту Стандарту. Матриці відповідності засвідчують зв'язок між освітніми компонентами, компетентностями та програмними результатами навчання.

Практична підготовка представлена виробничою та переддипломною практиками загальним обсягом 12 кредитів ЄКТС. Вона дає змогу здобувачам застосовувати набуті знання у професійних ситуаціях, удосконалювати навички взаємодії з отримувачами соціальних послуг, опановувати сучасні методи й технології соціальної роботи, а також збирати та аналізувати матеріали для кваліфікаційного дослідження. Розмежування виробничої та переддипломної практик сприяє послідовності практичної і дослідницької підготовки. Атестація здобувачів вищої освіти у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи відповідає вимогам Стандарту та дає змогу оцінити здатність випускників самостійно розв'язувати складні професійні й дослідницькі завдання, критично осмислювати отримані результати та обґрунтовувати практичні рекомендації.

Зміст програми створює передумови для використання практико орієнтованих та інтерактивних методів навчання, зокрема аналізу професійних ситуацій, кейсів, тренінгових технологій, проєктних і дослідницьких завдань. Це сприятиме розвитку професійної рефлексії, комунікативних умінь, здатності працювати в мультидисциплінарній команді та ухвалювати відповідальні рішення в умовах невизначеності.

Позитивною характеристикою програми є залучення до її обговорення представників академічної спільноти, здобувачів вищої освіти, випускників, роботодавців та інших заінтересованих сторін. Урахування їхніх пропозицій засвідчує відкритість освітньої програми, функціонування механізмів її періодичного перегляду та орієнтацію на актуальні потреби суспільства, освіти і професійної практики.

Отже, освітньо-професійна програма «Поствоєнна соціально-психологічна реінтеграція» є актуальною, змістовно цілісною, науково й методично обґрунтованою та практично орієнтованою. Вона відповідає вимогам Стандарту вищої освіти України для другого (магістерського) рівня за спеціальністю 231 «Соціальна робота», забезпечує формування нормативних і додаткових компетентностей та створює належні передумови для підготовки фахівців, здатних професійно діяти в умовах війни та поствоєнного відновлення.

Освітньо-професійна програма може бути рекомендована до реалізації в освітньому процесі Бердянського державного педагогічного університету.

Рецензент

доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри соціальної реабілітації
та соціальної педагогіки
Київського національного універс
імені Тараса Шевченка

Олена ЧУЙКО

Відгук проф. Чуйко Р.В. завідувачу.
Заст. декана
